

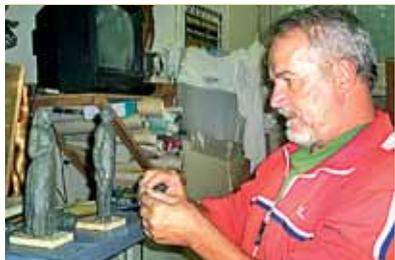
ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.38 (3064) ●

● ЧАЦВЕР, 11 кастрычніка, 2007

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

3 мінулага — у будучыню
Помнікі скульптара Эдуарда Астаф’ева стаяць у Празе і Светлагорску **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Мясціны для вандровак
Нацыянальныя паркі заваёўваюць папулярнасць **Стар. 4**

Якім быў Мінск у 1804 годзе

У архівах знойдзены план аднаго з раёнаў Мінска. Ён датаваны 1804 годам.

Ірына Цімохіна

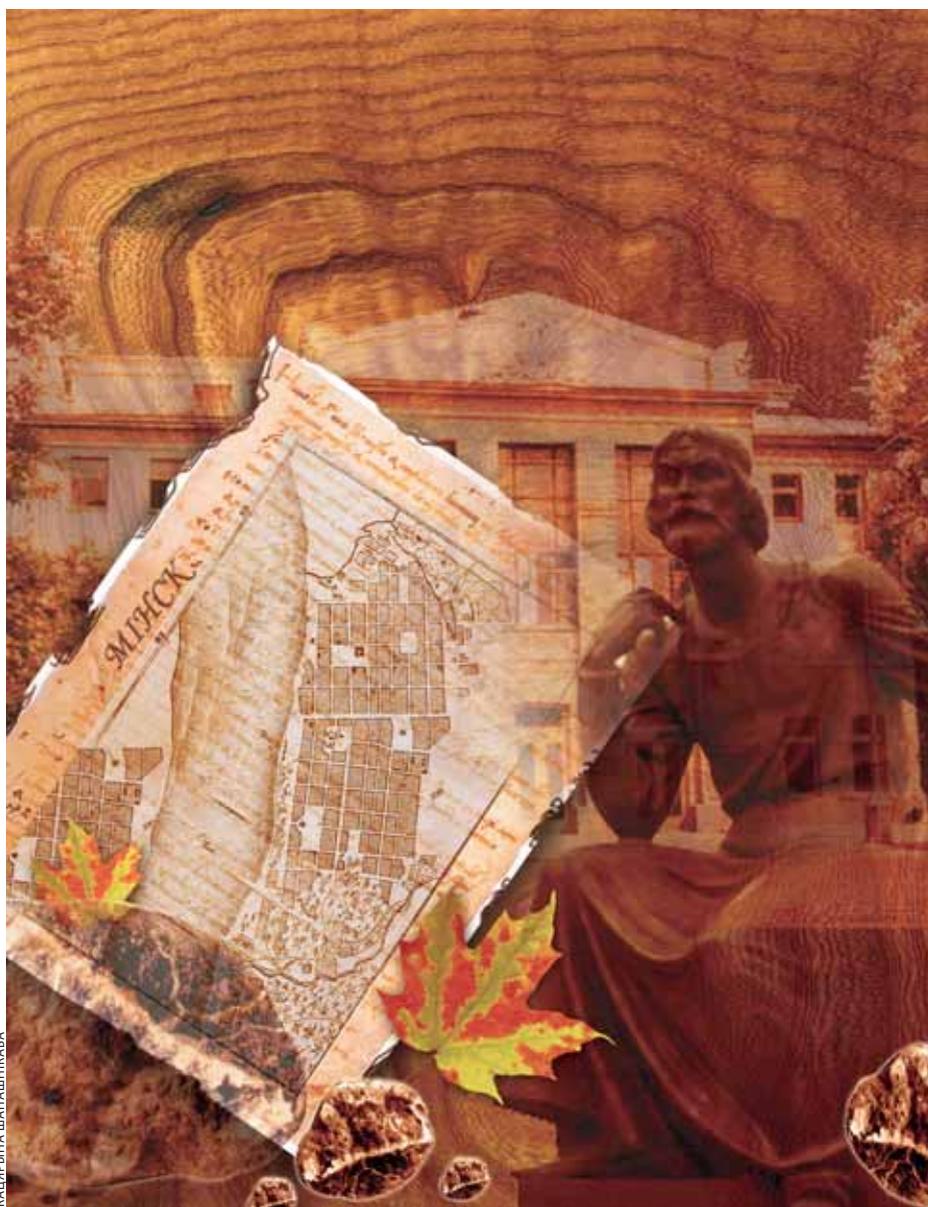
План быў знойдзены ў Галоўным архіве старажытных актаў (Варшава) у зборах “Мінскага кружка Варшаўскага таварыства апекі над помнікамі мінулага” і апублікаваны паводле адной з навуковых канферэнцый. Як растлумачыў аўтар публікацыі супрацоўнік Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Алег Дзярновіч, на плане адлюстраваны паўднёва-ўсходнія прадмесці Мінска “Новае месца”, “Кошары” і “Ляхаўка”, дзе ўздоўж Свіслачы з пачатку XIX стагоддзя пачалася жыллёвая забудова.

Прадмесце “Новае месца”, або “Новы рынак”, паўстала на ўзгорку, дзе зараз знаходзіцца сквер каля тэатра імя Янкі Купалы. Сваю назву прадмесце атрымала ад плошчы, на якой на нядзелях праводзіліся гарадскія кірмашы. Побач размяшчалася прадмесце “Кошары”, дзе будаваліся ваенныя казармы (кошары), адкуль і назва. У тыя даўнія гады цяперашняя вуліца Энгельса насіла назву Дамініканская (пазней Петрапаўлаўская), вуліца Леніна была Францыскаўскай (пазней Губернатарскай), вуліца Чырвонаармейская зва-

лася Кошарскай (пазней Батальённай і Скобелеўскай), а вуліца Янкі Купалы — Паліцэйскай. Перпендыкулярна гэтым вуліцам былі праведзены тры новыя: Магазінная (цяпер вуліца Кірава), якая была названа так з-за размешчаных поблізу правяньцкіх складоў, а таксама Лошыцкая (цяпер вуліца Карла Маркса) і Захар’еўская (цяпер праспект Незалежнасці).

Хутчэй за ўсё, праобраз гэтай новай тапаграфічнай структуры мы знаходзім на плане 1804 года. Тут можна ўбачыць трасіроўку будучай вуліцы Магазіннай, паўднёвыя адрэзкі вуліц Францыскаўскай, Дамініканскай і будучых вуліц Кошарскай і Паліцэйскай. Верагодна, тут захаваны пачатковы этап планавання і развіцця “Новага месца”, адзначыў Алег Дзярновіч.

Па меркаванню гісторыка, на плане таксама прасочваецца трасіроўка будучай вуліцы Ніжне-Ляхаўскай (цяпер Кастрычніцкай), якая праходзіла праз сядзібу Ляхаўка. “На беразе Свіслачы, на мяжы прадмесцяў “Кошары” і “Ляховка”, у раёне цяперашняга рэстарана “Старое рэчышча” знаходзіўся яшчэ адзін важны гістарычны аб’ект.

КАЦЬРЫНА ШАПАНІКАВА

Мінск яшчэ захоўвае гістарычныя тайны

Гэта старажытнае язычніцкае капішча, якое, па дадзеных этнографу, дзейнічала аж да пачатку XX стагоддзя. Культыва-

камень “Дзед”, або “Старац”, зараз захоўваецца ў мінскім Музеі валуноў, а тэрыторыя самога капішча ў 1994 годзе была

занесена ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Беларусі, — адзначыў Алег Дзярновіч.

ВЕСТКІ

Не згубіліся ў кніжным моры

Віктар Міхайлаў

На 59-м Франкфурцкім міжнародным кніжным кірмашы прадстаўлена амаль 400 назваў кніг беларускіх выдавецтваў.

Беларускія кнігавыдаўцы ўдзельнічаюць у гэтым буйнейшым кніжным форуме штогод. Кніжныя навінкі, якія ўбачылі свет у 2006-2007 гадах, прадстаўляюць шэсць дзяржаўных выдавецтваў: “Беларусь”, “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі”, “Выдавецкі дом “Беларуская навука”, “Вышэйшая школа”, “Мастацкая літаратура”, “Народная асвета”, а таксама недзяржаўныя — “Аверсэв” і “РифТур”. Акрамя таго, калекцыю выданняў экспануюць кнігагандлёвыя арганізацыі.

Беларускія кнігавыдаўцы і гандляры кнігамі плануюць наладзіць новыя кантакты з калегамі з розных краін, а таксама прадоўжыць кантракт на пастаўку беларускіх кніг у Германію.

Інавацыі на службе адукацыі

У Беларусі распрацоўваецца нацыянальная праграма інавацыйнай адукацыі. Аб гэтым ішла размова ў час даклада Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі намесніку прэм’ер-міністра Аляксандра Косінца.

Падчас даклада абмяркоўваліся пытанні, якія датычацца павышэння прафесійнага ўзроўню прафесарска-выкладчыцкага складу навучальных устаноў, якасці дыпломных работ, паслядыпломнай адукацыі. Разгледжаны таксама праблемы, звязаныя з удзелам вучняў ў дзяржаўных і галіновых праграмах, і пытанні ўзаемадзейнення вышэйшых навучальных устаноў з міністэрствамі.

Кіраўнік дзяржавы паставіў задачу ўзмацніць сувязь вышэйшых навучальных устаноў з вытворчым комплексам эканомікі. Аляксандр Лукашэнка лічыць неабходным прыцягнуць рэктараў вучняў да работы калегій усіх міністэрстваў, што дасць магчымасць ім быць у курсе існуючых у галінах праблем, больш эфектыўна вырашаць пытанне ўзаемадзейнасці адукацыі і вытворчай сферы.

“Новая зямля” па-ранейшаму актуальная

Ганна Бандарчук

Першы поўны пераклад паэмы Якуба Коласа “Новая зямля” на ўкраінскую мову быў прадстаўлены ў пасольстве Украіны ў Мінску.

Выданне прысвечана 100-годдзю пачатку творчай дзейнасці і 125-годдзю з дня нараджэння беларускага песняра. “Новая зямля” — актуальны твор і для беларусаў, і для ўкраінцаў, — адзначыў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Украіны ў Рэспуб-

ліцы Беларусь Ігар Ліхавы.

Перавёў паэму Валерый Стралко — член Нацыянальнага саюза пісьменнікаў Украіны, лаўрэат Міжнароднай літаратурнай прэміі імя І.Франка і літаратурнай прэміі імя К.Крапівы. Узровень перакладу высока ацанілі беларускія калегі пісьменніка. Па іх меркаванню, добра перададзены рытм і сам дух “Новай зямлі”.

Як раскажаў Валерый Стралко, для яго было вялікім гонарам выконваць пераклад вялікай паэмы: “Гэта былі шчаслівыя два гады, бо “Новая зямля” — даска-

налы па сваёй сіле, нацыянальнаму каларыту і таленту выканання твор літаратуры”.

Сын Якуба Коласа Міхась Міцкевіч выказаў Валерыю Стралко словы асобай падзякі за далейшых творчых поспехаў. У сваю чаргу ўнучка песняра Вера Міцкевіч падзякавала паслу Украіны ў Беларусі за садзейнічанне ў выданні перакладу “Новай зямлі”. Яна паведаміла таксама, што асобнікі кнігі перададзены ў цэнтральную Слонімскаю бібліятэку, якая ўжо больш за 50 год носіць імя Якуба Коласа.

На паліцах — літоўскія творы

У мінскай бібліятэцы № 20 створаны аддзел літоўскай літаратуры

Вольга Карней

Аддзел з'явіўся сем год таму і сёння налічвае больш за паўтысячы экзэмпляраў. Некаторыя з іх перададзены бібліятэцы нацыянальным кнігасховішчам Літвы, іншыя атрыманы ў падарунак ад тых, хто прымае непасрэдным удзел у стварэнні кнігі. У 2005 годзе, напрыклад, у Мінску праходзіла прэзентацыя літоўскай дзіцячай літаратуры, на якой прысутнічалі мастакі-ілюстратары. З вялікай ахвотай яны папоўнілі калекцыю выданнямі, якія самі ілюстравалі. Прынеслі кнігі са сваіх прыватных калекцый і некаторыя чытачы.

Пераважная большасць кніг тут менавіта на літоўскай мове. Сустрэкаюцца экзэмпляры і на рускай. А вось лірычны зборнік "Літоўская паэзія" пераведзены на беларускую. Ён прапанаваў вершы Бярнарда-

ВОЛЬГА КАРНЕЙ

Супрацоўнікі бібліятэкі ганарацца аддзелам літоўскай літаратуры

са Браздоніса, Бірутэ Марцінкявічутэ, Стасіса Ёнаўскаса. Дарэчы, чытачы, якія не валодаюць літоўскай мовай, могуць карыстацца бібліятэчнымі слоўнікамі. "Калі падлічыць, як часта да іх звяртаюцца, то ў выніку слоўнікі стануць самымі

папулярнымі выданнямі ва ўсёй нашай калекцыі, — жартуе загадчыца аддзела Святлана Чабатар. — Наш кнігазбор — сапраўдны скарб для студэнтаў, якія вывучаюць гэтую даволі складаную мову.

Студэнты, можна

сказаць, самыя частыя наведвальнікі аддзела". Па словах Святланы Чабатар, пастаяннымі чытачамі з'яўляюцца таксама прадстаўнікі літоўскай дыяспары ў Беларусі. Часта яны прыходзяць са сваімі дзецьмі і просяць кнігі па гіс-

торы Літвы. Тлумачаць гэта тым, што не жадаюць, каб іх нашчадкі забыліся на свае карані. Часам самі бяруць пачытаць што-небудзь, калі хатняя бібліятэка "вычарпалася". Так, кнігамі можна карыстацца не толькі ў чытальнай зале, але і браць дадому.

Ладзяцца ў бібліятэцы і літаратурныя вечарыны. Пры садзейнічанні "Беларускай суполкі літоўцаў" ужо прайшло нямала чытанняў. Гасцямі некаторых з іх сталі непасрэдна аўтары твораў. Даволі часта на такія вечарыны завітвае моладзь.

Сёння супрацоўнікі аддзела імкнуцца ўзбагаціць калекцыю: класічныя выданні яны жадаюць дапоўніць кнігамі пра сучасную Літву, творами маладых аўтараў. Разам з тым, абмяркоўваюцца ідэі стварэння беларускага літаратурнага фонду ў адной з бібліятэк Вільнюса.

Пазыўныя гучаць часцей

Кацярына Нямігіна

Радыестанцыя "Беларусь" у новым сезоне павялічвае вяшчанне.

Як адзначыў галоўны дырэктар галоўнай дырэкцыі замежнага вяшчання Беларускага радыё Навум Гальпяровіч, агульнае вяшчанне радыёстанцыі "Беларусь" складае 26 гадзін у суткі: 16 гадзін эфірнага і 10 англамоўнага Інтэрнэт-вяшчання ў рэжыме онлайн.

У новым сезоне журналісты радыёстанцыі падрыхтавалі больш за 30 новых праграм. Сярод іх — інфармацыйна-аналітычная праграма "З першых вуснаў", перадача "З парламенцкай залы", праект "Alma Mater", які асвятляе дзяржаўную палітыку ў вобласці вышэйшай адукацыі, знаёміць з вно краіны. Праграма для дзяцей "Карагод" прысвечана вуснай народнай творчасці, творах беларускіх пісьменнікаў, цікавым фактам аб Беларусі. Перадача "З залатога фонду" Беларускага радыё" знаёміць слухачоў з запісамі лепшых музычных твораў з архіва Беларускага радыё. Аб беларускай кухні можна даведацца з перадачы "Сакрэты гаспадыні".

Усяго на радыёстанцыі "Беларусь" 154 праекты. А ў гэтым сезоне з'явілася і новая форма вяшчання — усе праграмы разбіты на гадзінныя блокі.

Ёсць праекты. Будуць і забудовы!

Беларускія будаўнікі гатовы ўзводзіць жыллё ў сталіцы Казахстана

Аляксандр Сямёнаў

Камітэт па справах будаўніцтва і Міністэрства індустрыі і гандлю Казахстана падтрымаў прапановы Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва Беларусі аб тым, што беларускія спецыялісты могуць узводзіць сацыяльнае

жыллё ў Астане па цэнах, якія вызначае палітыка жыллёвага будаўніцтва ў Казахстане. Разам з тым, Беларусі будуць прадастаўлены зямельныя ўчасткі для камерцыйнага будаўніцтва.

Цяпер беларускія спецыялісты ў асноўным аказваюць праектныя паслугі будаўнічым

арганізацыям Казахстана. Некалькі дамоў, узведзеных у Астане, таксама спраектаваны беларускімі спецыялістамі. Тут выкарыстоўваюцца праекты навукова-даследчага інстытута Мінсбудархітэктуры Беларусі. Гэта, напрыклад, зборна-маналітна-каркасная сістэма, якая

прыжылася і ў Казахстане, і ў Расіі. Акрамя ўсяго, спецыялісты інстытута "Мінскпраект" распрацавалі для сталіцы Казахстана праект будаўніцтва падземнага гандлёвага цэнтра. Эскізны праект быў прадстаўлены на Нацыянальнай выставе "БЕЛЭКС-ПА-2007".

З мінулага — у будучыню

Помнікі скульптара Эдуарда Астаф'ева стаяць у Празе і Светлагорску

Марына Габрыянік

Эдуард Астаф'еў — скульптар, які вядомы і на радзіме, і за мяжой. Нарадзіўся ён у Падмаскоўі, але ўсё свядомае жыццё пражыў на беларускай зямлі, якая адкрыла яму мноства светлых таямніц.

Творы мастака прысвечаны людзям і жыццю ў самых розных яго праявах: мемарыяльныя комплексы, як адлюстраванне і ўспамін аб Вялікай Айчыннай вайне, лірычныя скульптуры, якія раскажваюць пра каханне, прыгажосць і смутак. Але самымі адметнымі можна назваць тыя, на якія натхніла мастака гісторыя.

На 500-годдзе з дня нараджэння беларускага першадрукара Францыска Скарыны, напрыклад, узнікла ідэя ўстанавіць помнік асветніку менавіта там, дзе ён у 1517 годзе надрукаваў першую кнігу. Сярод скульптараў быў аб'яўлены конкурс. У кастрычніку 1996 года па вуліцы Елені бронзавы помнік быў урачыста адкрыты. Давялося нагадаць жыхарам Прагі, якія са здзіўленнем

Помнік Шаціле ў Светлагорску

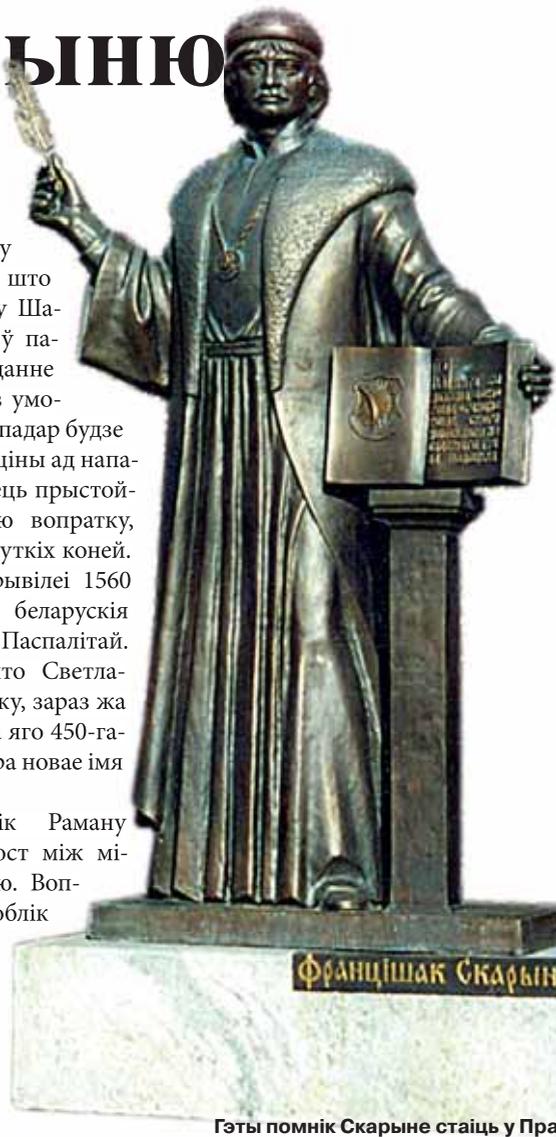
глядзелі на помнік, што менавіта ў іх горадзе пачынала працаваць, па сутнасці, першая ў Еўропе друкарня. Скульптар некалькі разоў бываў у Празе, "наведваў" помнік Скарыне, і ад гэтых падарожжаў, як ён сам прызнаецца, засталіся самыя прыемныя ўспаміны.

Сёння і Светлагорск упрыгожваюць скульптурныя творы майстра. Стаіць там помнік, прысвечаны Раману Шаціле. З яго імем звязана гісторыя горада, які вырас з маленькай вёскі Шацілкі.

...У Польшчы знайшлі да-

кумент, па якому мястэчка Шацілкі, што належыла шляхціцу Шаціле, перадавалася ў пажыццёвае валоданне Ждану Манкевічу з умовай, што будучы гаспадар будзе ахоўваць гэтыя мясціны ад нападаў ворага, а сам мець прыстойны выгляд: добрую вопратку, выдатную зброю і хуткіх коней. Датаваны гэтыя прывілеі 1560 годам, калі землі беларускія былі часткай Рэчы Паспалітай. Раней лічылася, што Светлагорску няма і паўвеку, зараз жа факты сведчаць пра яго 450-гадовую спадчыну і пра новае імя ў гісторыі Беларусі.

Дарэчы, помнік Раману Шаціле — нібы мост між мінулым і сучаснасцю. Вопратка, знешні вобраз дакладна перадаюць годнасць шляхціца, а ўпрыгожанне ў выглядзе сонца — гэта герб сучаснага Светлагорска.

Гэты помнік Скарыне стаіць у Празе

Веды без межаў

Кітайска-беларускі цэнтр міжкультурнай камунікацыі адкрыты на базе політэхнічнага ўніверсітэта ў Кітаі.

Кітайска-беларускі цэнтр адкрыты на базе Далянскага політэхнічнага ўніверсітэта, які ўваходзіць у дваццатку самых буйных універсітэтаў Кітая. Як раскажаў кіраўнік упраўлення міжнародных сувязяў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Уладзімір Ціханаў, плануецца, што ў перспектыве аналагічная структура — Беларуска-кітайскі цэнтр міжкультурнай камунікацыі — з'явіцца і ў БДУ.

Стварэнне гэтых двух цэнтраў абумоўлена падпісаным у Даляне ў верасні пратаколам аб намерах паміж дзвюма вно. У адпаведнасці з гэтым дакументам супрацоўнікі цэнтраў будуць ажыццяўляць распрацоўку сумесных навукова-даследчых праектаў і праводзіць навуковыя даследаванні па шырокім спектры лінгвістычных праблем, метадыцы выкладання рускай і кітайскай моў і літаратур як замежных, тэорыі перакладу і міжкультурнай камунікацыі, плануюць таксама арганізаваць міжнародныя навуковыя семінары, канферэнцыі і іншыя мерапрыемствы, займацца стварэннем падручнікаў і навучальных дапаможнікаў па лінгвістычных і літаратурна-навуковых дысцыплінах. Адна з важных задач цэнтраў — абмен навучальнай і навукова-метадычнай літаратурай, выкладчыкамі.

Свіслач — адно з найцікавейшых мястэчак на памежжы з Польшчай. Цяпер — горад. Статус новае паселішча атрымала зусім нядаўна — у снежні 2000 года. Дагэтуль — гарадскі пасёлак. Праўда, калі ствараўся Свіслацкі раён у студзені 1940 года, то цэнтрам яго яшчэ лічылася мястэчка. Чым адметны гэты куточак Беларусі?..

Знічкі Айчыны

Алесь Карлюкевіч

Кожнае з паселішчаў мае свае багатыя гістарычныя карані. Возьмем, прыкладам, самае дробнае — хутар Ятвеск. А зазірнуць у яго ўчора, дык быццам у глыбінны калодзеж без дна трапляеш. Назва Ятвеск узнікла следам за паразай яцвягаў ад атрада польскага князя Лешака Чорнага ажно ў 1281 годзе. Цяпер, праўда, і распавесці пра гэта на месцы, дзе стаяць усяго дзве хаты, лічы, няма каму. Жывуць тут трое састарэлых жыхароў. З яцвягамі звязана і назва вёскі Ятвесь. А быў жа некалі край, чые паселішчы раскінуліся ля саменькай Белавежскай пушчы, багаты і на асвету і на асветнікаў. І мо невядама зусім, што менавіта гэтая старонка прывабіла бацькоў Кастуся Каліноўскага, якія пераехалі ў свіслацкую Якушоўку. Тут, у Свіслачы, будучы легендарны Хамуціус паступіў у першы клас Свіслацкай гімназіі. Дарэчы, пра гімназію... Шмат хто са знакамітасцяў краю спрычыніўся да яе гісторыі. У 1823 Свіслацкую гімназію закончыў мастак, графік і кампазітар Напалеон Орда. Без яго унікальнай мастацкай спадчыны мы зараз, вывучаючы гісторыю Айчыны, мелі б яшчэ болей "белых плямаў", чым яны і без таго ёсць. Замалюваная — са многімі драбніцамі архітэктуры, з каларытнай перадачай ландшафтных асаблівасцяў старых сядзіб — карціны, малюнкi Орды з'яўляюцца зараз неад'емнай часткай гістарычнага летапісу Беларусі. Вучыўся ў гімназіі і дэкабрыст Фелікс Ляховіч. А таксама — гісторык, пісьменнік, кнігавыдавец, бібліяфіл Юзаф Ігнацы Крашэўскі. Дзяцінства літаратар, чья спадчына скла-

дае каля 600 тамоў, правёў у вёсцы Доўгае каля Пружан. Таму і называюць яго досыць часта "пружанскі Дзюма". З усяго шматом'я на беларускую мову перакладзены ўсяго толькі лічаныя творы Крашэўскага. На памяці — раман "Хата за вёскай", узноўлены па-

та. Сабраная ім калекцыя раслін налічвала каля сямі тысяч відаў. Акрамя батанікі, прафесар Горскі займаўся яшчэ і фармакалогіяй і этымалогіяй.

У 1876-1921 гадах у Свіслачы працавала настаўніцкая семінарыя. Адным з выкладчыкаў

Свіслач. Рынак. 1917 г.

беларуску Пятром Бітэлем. Дарэчы, у Маскве ўжо ў пасляперабудовачныя часы ў аўтарытэтным выдавецтве "Терра" выйшаў у свет дзесяцітомны збор твораў Крашэўскага, куды ўвайшлі лепшыя яго прыгодніцкія раманы. Паверце, чытаць іх куды цікавей, чым плеймі "жаночых раманаў" ці "дудзікаў" Марынінай, Данцовай і ім падобных... Што ўжо казаць пра пашану, якой і зараз хапае ў дачыненні да Крашэўскага ў Польшчы. Не толькі перавыдаюцца творы "пружанскага Дзюма", але і фільмы здымаюцца па яго раманах. А як у нас у Беларусі, то, пэўна ж, даўно наспела пара выдаць краязнаўчую спадчыну пісьменніка. Яго нарысы "Барысаў", "Пінск і Піншчына", "Адзенне сялян і мяшчан з ваколіц Брэста, Кобрына і Пружан" — цікавая крыніца гістарычных ведаў. Свіслацкую гімназію закончыў і батанік Станіслаў Горскі. З 1830 года ён узначальваў батанічны сад Віленскага ўніверсітэ-

з'яўляўся вядомы фалькларыст Мікалай Якаўлевіч Нікіфароўскі. Адсюль, са Свіслачы, ён дасылаў свае, а таксама зробленыя вучнямі этнаграфічныя зборы славу таму вучонаму П. Шэйну. У адным з лістоў да яго Мікалай Якаўлевіч пісаў: "На кожным рукапісе вучня я напісаў асабіста месца радзімы кожнага, а саміх вучняў абавязаў запісаць у канцы твора суседнія з іх роднымі вёскі... Такім чынам, калі Вы толькі набудзеце падрабязную карту Гродзенскай губерні, то прачытаеце пры гэтых матэрыялах гісторыю і геаграфію гродзенца беларуса..."

Вандруючы па Свіслацкай старане, не абмінеце мястэчка Поразава, цяпер — гарадскі пасёлак. Вядомасць паселішча мае з XV стагоддзя. З 1523 года мястэчку было нададзена магдэбургскае права. Захавалася Свята-Троіцкая царква. У цэнтры гарадскога пасёлка — касцёл Святога Міхаіла Архангела. Каля мястэчка

Свіслач. Касцёл. Сяр. XIX ст. (з малюнка Н. Орды)

Свіслач. Вакзал. Пач. XX ст.

ў Беларусі ў 1920-30-ыя гады. Вось што ўспамінае пра Бібілу Ніна Барысаўна Ватацы: "Юлія Восіпаўна — пачынальнік беларускай бібліяграфіі. За кароткі час у 20-ыя яна падрыхтавала некалькі каштоўных бібліяграфічных паказальнікаў, якімі мы карыстаемся і дагэтуль... Жыва цікавілася яна і пытаннямі літаратуры.

таратуры, да Юліі Восіпаўны асабіста, часта прыходзілі і Янка Купала, і Цішка Гартны, і Змітрок Бядуля. Усе яны падарылі аддзелу свае рукапісы..." У 1937 годзе Бібіла была арыштавана і выслана ў Саратаў. У 1938-1939 гадах адбывала зняволенне ў турме. А калі выпусцілі, то вярнуцца на Беларусь не дазволілі. Амаль дваццаць гадоў працавала галоўным бібліяграфам бібліятэкі Саратаўскага ўніверсітэта. Ды і ў гэтыя гады яна рупілася пра родную беларускую "Ленінку", ліставалася з калегамі, дасылала бібліяграфічныя карткі з запісам публікацый беларускіх пісьменнікаў у рускім друку. І толькі ў сталым узросце вярнулася ў Мінск.

Поразава — радзіма публіцыста і каталіцкага духоўніка Станіслава Глякоўскага. Ён надзвычай шмат зрабіў, каб у касцёл прыйшла беларуская мова. У 1939-1941 гадах быў вікарам у віленскім касцёле. Гітлераўцы арыштавалі Глякоўскага ў Мінску за нелаяльнасць. Загінуў святар у фашысцкім канцлагеры ў Бухенвальдзе.

І вось наспеў час, каб у Поразава ці Свіслачы з'явіліся новыя назвы вуліц. Мо такім чынам дастойна будучы ўшанаваны імёны Бібілы, Глякоўскага?..

Свіслач. Гімназія. 1911 г.

на рацэ Рось размешчана сядзіба Бутаўтаў-Анджэйкавічаў. Сядзіба, якая дайшла да нашых дзён, верагодна, была закладзена ў канцы XIX стагоддзя. Адсюль, з Поразава — цэлае сузор'е вучоных. І зараз у Беларускім аграрна-тэхнічным ўніверсітэце працуе кандыдат тэхнічных навук Станіслаў Прагасевіч. А ў Гродне — кандыдат медыцынскіх навук Данута Раманоўская. З ураджэнцаў Поразава — таксама і Юлія Восіпаўна Бібіла. Яшчэ адна легенда беларускай культуры. Выдатны бібліяграф, арганізатар бібліятэчнай сістэмы

У "Запісках Аддзела гуманітарных навук Ін-та беларускай культуры" (1929, кн. 2) былі апублікаваны яе "Матэрыялы да біяграфіі Цёткі".

З 1924 года Беларускае кніжнае палата пачала выдаваць "Летапіс беларускага друку". Першы нумар яго складала Юлія Восіпаўна. У 1925 годзе "Летапіс..." складаў студэнт гістарычнага факультэта БДУ Мікола Улашчык, зараз доктар гістарычных навук. З Улашчыкам Юлія Восіпаўна перапісвалася да апошніх дзён свайго жыцця.

У Аддзел беларускай лі-

Мясціны для вандровак

Нацыянальны парк “Прыпяцкі” набывае папулярнасць

Нацыянальны парк “Прыпяцкі” ўражае сваёй прыроднай прыгажосцю

Мікалай Літвінаў

Прыпяць часта параўноўваюць з Амазонкай, а палескую нізіну называюць “лёгкімі Еўропы”. На думку заходніх тураператараў, гэтаму кутку прыроды, амаль некратай цывілізацыяй, няма аналагаў у свеце. Напрыканцы 1960-ых гадоў у гэтых мясцінах быў створаны Прыпяцкі дзяржаўны ландшафтна-гідралагічны запаведнік, які ў 1996-м рэарганізаваны ў нацыянальны парк “Прыпяцкі”.

Гэта проста дзівосны край балот, нізін, лясоў і заліўных лугоў, са шматлікімі рэкамі і рачулкамі. Вясной, падчас паводкі, пад вадой апынаецца вялікая тэрыторыя. У гэты час сюды,

на мелкаводдзе заліўных лугоў, збіраюцца на нераст касякі рыб. Паводле меркавання многіх спецыялістаў, “Прыпяцкі” на роўных можа канкураваць са знакамітым фларыдскім паркам.

Некалькі гадоў таму на тэрыторыі “Прыпяцкага” быў пабудаваны першы турыстычны комплекс. “Хлопінская буда” — гэта тры домкі, размешчаныя ў лесе.

— Стала паступаць шмат заявак. Здаралася, што мы не паспявалі задаволіць увесь попыт, — узгадвае вядучы спецыяліст па турызму нацыянальнага парка “Прыпяцкі” Алена Андык. — Тады і нарадзілася ідэя задзейнічаць цеплаходы ў якасці

“плавучых гасцініц”.

У нацпарка ёсць свой самы сапраўдны плавучы рачны флот. “Круізы” ўраджаюць нават самых вопытных турыстаў. Расказваюць, што пэўны час таму гэтыя мясціны наведаў тытулаваны гасць з Арабскіх Эміратаў. Падчас экскурсіі на цеплаходзе па Прыпяці ён усё разгортваў ушыркі рукі і паўтараў: “Якая ж тут у вас прыгажосць, я проста не магу ў гэта паверыць”. “Прыпяцкі” наведваюць турысты з розных краін. І запатрабаванні ў іх самыя розныя: хтосьці едзе па экалагічнай праграме (тут праходзіць буйнейшы міграцыйны шлях птушак), а іншыя — на рыбалку альбо паляванне.

Фільм расказа пра таленавітых

Дзіяна Грышанова

Брытанская студыя Number 9 Films. Ltd. падрыхтуе дакументальны фільм аб некалькіх удзельніках дзіцячага конкурсу песні “Еўрабачанне-2007”. У фільме будзе размешчана апавяданне і аб беларускім выканаўцы Аляксеі Жыгалковічы.

Студыя Number 9 Films. Ltd. супрацоўнічае з Еўрапейскім вясчальным саюзам, арганізатарам конкурсу “Еўрабачанне”. Летась каманда падрыхтвала фільм аб удзельніцы дзіцячага конкурсу “Еўрабачанне-2006” з Ірцыі. Зараз героямі фільма стануць маладыя таленты з розных краін, у тым

ліку з Беларусі.

Здымачная група Number 9 Films. Ltd. працавала на фінальным галаканцэрце Рэспубліканскага дзіцячага конкурсу “Песня для “Еўрабачання”, які адбыўся ў Віцебску. Замежныя аператары здымалі рэпетыцыі, тое, што адбылася за кулісамі. Дакументальны

фільм праілюструе працэс падрыхтоўкі беларускага канкурсанта да творчага спаборніцтва.

Як ужо паведамлялася раней, Беларусь на V Міжнародным дзіцячым конкурсе песні “Еўрабачанне-2007” у Ратэрдаме (Галандыя) будзе прадстаўляць Аляксей Жыгалковіч з Мінска.

Мастак выбраў адрас творчасці

Юрый Авер’янаў

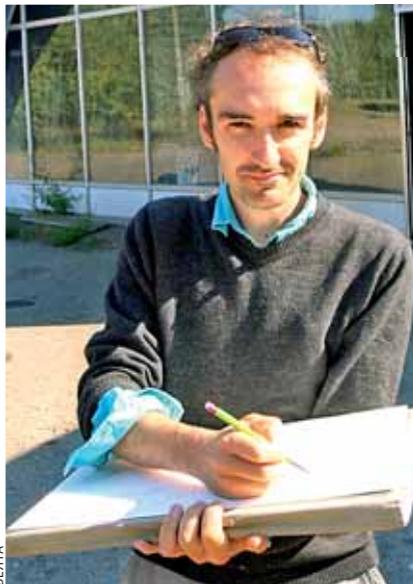
Гіём Рэнар з Парыжа маляваў Гомель і гамельчан.

У планах ілюстратара з Парыжа Гіёма Рэнара даўно было наведаць Кіеў, Гомель і Мінск, дзе Рэнар збіраўся пабачыць жыццё звычайных людзей і зрабіць малюнкi для французскіх часопісаў. Да гэтага французскі мастак ужо некалькі раз бываў у Казахстане. Вынікам творчых паездак туды стаў даведнік для французскіх турыстаў. А зараз Гіём Рэнар наведаў Беларусь. Па словах ілюстратара, ён знайшоў у Гомелі шмат цікавага для сябе матэрыялу. Французскага мастака зацікавіла жыццё простых людзей і іх побыт, спалучэнне спадчыны Савецкага Саюза з цяперашняй

Адна з работ французскага мастака

рэчаіснасцю. Ілюстратар Гіём Рэнар пабываў у адселеных пасля Чарнобыльскай катастрофы вёсках, на свя-

Гіём Рэнар

це адраджэння казачтва, паблукі па гарадскіх скверах і вуліцах. А падчас ушанавання таленавітай моладзі ў Гомельскім гарвыканкаме зрабіў замалёўкі маладых людзей і афіцыйных асоб. Як спадзяецца аўтар, яго работы будуць спрыяць прыцягненню турыстаў з Францыі ў Беларусь.

Тэатральная ВОСЕНЬ

Валянціна Самойлава

Новы сезон у старэйшым тэатры краіны — Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы — будзе насычаным падзеямі і новымі пастаноўкамі.

Менавіта на базе Купалаўскага тэатра пройдзе III Міжнародны фестываль тэатральнага мастацтва “Панарама”. На форум збяруцца служачыя Мельпамены з дзесяці краін і пакажуць мінскаму глядачу 19 спектакляў. Свой удзел у фестывалі ўжо пацвердзілі Маскоўскі мастацкі тэатр, Студыя тэатра, народны артыст Беларусі Ва-

Нордштрэм (Швецыя), харэограф Ігар Качаеў (Расія), кампазітар народны артыст Беларусі Сяргей Картэс, малады беларускі мастак Валянціна Праўдзіна. Па задуме стваральнікаў спектакль стане гімнам маленькаму чалавеку, які, калі захоча, “змога перавярнуць свет”. У спектаклі заняты як заслужаныя майстры сцэны, так і маладыя акцёры-купалаўцы. Прэм’еру абячаюць вынесці на суд глядача ў канцы года.

Яскравай абячае стаць прэм’ера пастаноўкі пад рабочай назвай “Гэта было роўна 500 гадоў назад”. Мастацкі кіраўнік тэатра, народны артыст Беларусі Ва-

Шведскі рэжысёр Аляксандр Нордштрэм працуе ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Я. Купалы

Сяргей Жанава-ча (Расія), Тэатр Оскара Каршунова

(Літва), Бейт Лейзен Тэатр (Ізраіль), Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Яна Франка (Украіна), Эстонскі драматычны тэатр...

На “Панарама” не будзе журы.

Галоўная адзнака, па задуме арганізатараў, — гэта меркаванне глядачоў і крытыкаў. Акрамя таго, падчас фестывалю будзе працаваць міжнародны клуб тэатральных крытыкаў, адбудуцца творчыя сустрэчы з вядомымі акцёрамі, абмеркаванні спектакляў, майстар-класы масцітых рэжысёраў.

На Вялікай сцэне Купалаўскага рэжысёр Аляксандр Гарцуеў пачаў працу над спектаклем “Дзеці Ванюшына” Сяргея Найдзёнава.

А з кастрычніка ў тэатры працягнуцца рэпетыцыі камедыі Карла Гальдоні “Служка двух спадароў”. Над спектаклем працуе міжнародны калектыў: рэжысёр пастаноўшчык Аляксандр

які выступіць рэжысёрам-пастаноўшчыкам, вызначыў жанр будучага спектакля як сярэднявечны дэтэктыў. П’есу па матывах дакументальнай аповесці Кастуся Тарасова “Чорны шлях” напісаў драматург Аляксей Дудараў.

У той жа час на Маладой сцэне тэатра Уладзімір Савіцкі паставіць спектакль па п’есе аднаго з маладых беларускіх драматургаў.

Купалаўскі тэатр запрасіў яшчэ двух вядомых рэжысёраў папрацаваць на яго сцэне. Так, Мікалай Пінігін пачне рэпетыцыі пастаноўкі “Пінскай шляхты” Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча. Спектакль прысвечаны 200-годдзю беларускага класіка, якое будзе адзначацца ў наступным годзе. У Купалаўскім з нецярпеннем чакаюць і Адольфа Шапіра. Праўда, як паведамілі ў літаратурна-драматычнай частцы тэатра, хутчэй за ўсё, яго прыезд стане магчымым толькі восенню будучага года — Адольф Шапіра плануе паставіць у Мінску спектакль па адным з твораў рускай класікі.